

11. Hacettepe Üniversitesi

11.1. Mevzuat, Müfredat, Politika, Paydaş Analizleri

Hacettepe Üniversitesi web sitesinde bulunan Yönetmelikler, Yönergeler, Kurul ve Komisyonlar, Koordinatörlükler, Uygulama ve Araştırma Merkezleri, Stratejik Planlar, Faaliyet Raporları, Akademik Veri Yönetim Sistemi (AVESİS), AKTS Bilgi Paketi, üniversitenin misyonu, vizyonu, temel ve etik değerleri detaylı bir şekilde incelenerek üniversitelerde LGBTİ+ hakları bağlamında toplumsal cinsiyet eşitliğini izlemek üzere verilere ulaşmaya çalışılmıştır.

GÖSTERGE	PUANLAR			Bulgular
	0	1	2	
1. Üniversitelerde Akademik Faaliyetlerde LGBTİ+ Hakları ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği				10/10
1.1. Eğitimin her aşamasında (önlisans, lisans, yüksek lisans, doktora) LGBTİ+ hakları bağlamında ve toplumsal cinsiyet konusunda zorunlu derslerin sayısı	2			Adında anahtar sözcük bulunan 14 zorunlu ders
1.2. Eğitimin her aşamasında (önlisans, lisans, yüksek lisans, doktora) LGBTİ+ hakları bağlamında ve toplumsal cinsiyet konusunda seçmeli derslerin sayısı	2			Adında anahtar sözcük bulunan 66 seçmeli ders
1.3. Üniversitelerde LGBTİ+ hakları bağlamında toplumsal cinsiyet eşitliği üzerine akademik etkinlik	2			3 etkinlik, 192 yayın
1.4. Üniversitelerdeki toplumsal cinsiyet ve kadın çalışmaları bölümlerinin sayısı	2			Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Yüksek Lisans Programı
1.5. Üniversitelerdeki toplumsal cinsiyet ve kadın araştırma merkezlerinin sayısı	2			Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi (HUKSAM)
2. LGBTİ+'lar İçin Kampüs İklimi				10/10
2.1. Üniversitelerde LGBTİ+ dayanışma/araştırma kulüplerinin sayısı	2			Hacettepe Üniversitesi Kuir Araştırmaları Topluluğu (QueerDeer)
2.2. Üniversitelerde LGBTİ+ Topluluğun statüsü (resmi/resmi olmayan/resmileşme sürecinde)	2			Resmi topluluk
2.3. Üniversitelerde LGBTİ+'lar özelinde etkinlik sayısı	2			53 etkinlik
2.4. Kampüslerdeki Onur Haftası/Ayı etkinliklerinin sayısı	2			6 etkinlik
2.5. Kampüslerdeki 8 Mart etkinliklerinin sayısı	2			22 etkinlik
3. Üniversitelerde LGBTİ+fobik ve cinsiyetçi kalıplar				4/8

3.1.	LGBTİ+ hakları bağlamında toplumsal cinsiyet farkındalığını artıran kampanya ve bilgilendirici materyal sayısı	2	“Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı (2016-2020)”, “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı (2022-2026)”,
3.2.	Üniversite çalışanları ve yönetici kadro başta olmak üzere üniversite mensuplarına yönelik düzenlenen LGBTİ+ hakları bağlamında toplumsal cinsiyet eşitliği eğitim ve seminer sayısı	0	
3.3.	Üniversite web sitelerinde bulunan açıklamalarda LGBTİ+ hakları bağlamında toplumsal cinsiyet eşitliğine uygun demeç sayısı	0	
3.4.	Üniversitelerin paylaştığı LGBTİ+ hakları bağlamında incelenebilecek toplumsal cinsiyet eşitliğine dair rapor sayısı	2	“Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı (2016-2020)”, “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı (2022-2026)”
PUAN			24/28

Hacettepe Üniversitesi’nde Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Yüksek Lisans Programı ve Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi (HUKSAM) bulunmaktadır. Çok sayıdaki öğrenci toplulukları arasında, “Hacettepe Üniversitesi Kuir Araştırmaları Topluluğu” isimli resmi bir öğrenci topluluğu bulunmaktadır.

Üniversite Akademik Veri Yönetim Sistemi ve YÖK TEZ veritabanında anahtar sözcüklerle yapılan taramada 192 yayına ulaşılmıştır. Müfredatlarda ise toplam 80 ders arasında anahtar sözcükleri başlığında taşıyan 26 insan hakları, 14 toplumsal cinsiyet, 1 queer, 6 cinsel sağlık/ eğitim dersi bulunmaktadır. Anahtar sözcükleri taşıyan dersler ağırlıklı olarak Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Yüksek Lisans Programı, Hukuk Fakültesi ve Tıp Fakültesi çatısı altında bulunmaktadır. Ayrıca LGBTİ+ kapsayıcı müfredatlar, çeşitli bölüm ve programlar altında toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın, erkeklik, feminizm ve beden odaklı derslerde yer almaktadır.

Hacettepe Üniversitesi toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda mevcut durumu analiz etmek ve bu alanda iyileştirmeler yapmak amacıyla 2016-2020 ve 2022-2026 yılları arasını kapsayan iki adet Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı³⁸ oluşturmuştur.

38 https://www.hacettepe.edu.tr/hakinda/toplumsal_cinsiyet_esitligi (Son Erişim Tarihi: 10.06.2022)

	GÖSTERGE	PUANLAR			Bulgular
		0	1	2	
Üniversitelerde LGBTİ+ Haklarına Erişim Göstergeleri	1.	Üniversite Mevzuat, Yönerge ve Politika Belgelerinde LGBTİ+ Hakları Bağlamında Toplumsal Cinsiyet Eşitliği			12/12
	1.1.	CEDAW ve İstanbul Sözleşmesi'ne atıfta bulunan yönetmelik ve yönerge sayısı	2		Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Koruma ve Destek Komisyonu Yönergesi
	1.2.	Mevzuat, Yönerge ve Politika metinlerinde “toplumsal cinsiyet” ve “cinsel yönelim”, “cinsiyet kimliği” gibi kavramlara atıf sayısı	2		Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Koruma ve Destek Komisyonu Yönergesi
	1.3.	Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinden 5 No’lu amaca atıfta bulunan yönetmelik, yönerge ve politika sayısı	2		Hacettepe Üniversitesi Sürdürülebilir Kalkınma Taahhüdü
	1.4.	Toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyici yönetmelik sayısı	2		“Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı (2016-2020)”, “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı (2022-2026)”; Misyon, Vizyon ve Etik Değerler
	1.5.	Üniversitelerin toplumsal cinsiyet, cinsiyet kimliği ve cinsel yönelime yönelik ayrımcılık karşıtı politika sayısı	2		“Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı (2016-2020)”, “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı (2022-2026)”; Misyon, Vizyon ve Etik Değerler, Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Koruma ve Destek Komisyonu Yönergesi, Hacettepe Üniversitesi Sürdürülebilir Kalkınma Taahhüdü
	1.6.	Diploma Mezuniyet Belgelerinde İsim Değişikliği yollarının açık ve anlaşılır bir şekilde belirtilmesi	2		Diploma, Sertifika, Geçici Mezuniyet ve Diğer Belgelerin Düzenlenmesine İlişkin Yönerge
	2.	Üniversitelerin TCE'ye dikkat çekmek için STK'larla yaptıkları iş birlikleri, etkinlikler			3/4
	2.1.	STK'lar ile birlikte yürütülen kampanya, ortak çalışma, etkinlik, iş birliği sayısı ve buradaki TCE bağlamında çeşitlilik (kurum çeşitliliği, ortaklık çeşitlilikleri) sayısı	2		8 etkinlik / GALADER, Kaos GL, Pozitif Yaşam, SGYD, SGDD-ASAM
	2.2.	STK'larla birlikte oluşturulan ve hayata geçirilen modellerin sayısı	1		Kaos GL Ayrımcılık Karşıtı Dersler

3.	Üniversitelerde Şiddet ve Taciz ile Mücadelenin Kurumsallaşması: CTS Birimleri	9/10	
3.1.	Üniversitelerdeki aktif CTS birimi sayısı	2	Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Koruma ve Destek Komisyonu
3.2.	Üniversitelerdeki CTS birimlerine başvuru yollarının açık ve anlaşılır bir şekilde belirtilmesi	2	Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Koruma ve Destek Komisyonu Yönergesi ve Etik Kurul web sitesi
3.3.	CTS birimlerine dair bilgi alınabilecek üniversite-web sitesinin varlığı	2	Etik Kurul web sitesi
3.4.	CTS birimlerinde adalete erişime yardımcı olma, yönlendirme, psikolojik destek verme gibi durumlara dair bir içeriklerin varlığı	1	Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Koruma ve Destek Komisyonu Yönergesi
3.5.	Taciz ve mobbing gibi konular hakkında verilen eğitim ve/veya seminer sayısı	2	8 etkinlik
PUAN		24/26	

Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin (HÜKSAM) faaliyet alanları salt kadının toplumdaki yeri ile ilişkilendirilmiş, toplumsal cinsiyet ifadesine yer verilmemiştir. Üniversitenin etik değerler ve ilkelerinde³⁹ ise bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin gözetilmesi, temel hak ve özgürlüklerin genişlemesi için çaba gösterilmesi; dil, köken, renk, bedensel özellikler, cinsiyet, *cinsel yönelim*, siyasi düşünce, inanç, din, mezhep ve benzeri özellikleri nedeniyle kişiler arasında ayırım yapılmaması yer almaktadır.

Hacettepe Üniversitesi'nde aktif bir şekilde işleyen Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Koruma ve Destek Komisyonu bulunmaktadır. Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Koruma ve Destek Komisyonu Yönergesi'nde "cinsel yönelime dayalı taciz" tanımına açıkça yer verilmiştir. Birim yönergesinde dikkat çeken olumlu noktalardan bir diğeri de de kurulda "erkek kurul üyesinin kadın kurul üye sayısını geçemeyeceği" ve sosyal bilimler ile tıp fakülteleri dışından kurula gelecek akademisyenlerin toplumsal cinsiyet alanında çalışan akademisyenlerden oluşacağı maddesidir.

Birime başvuru yolları, mevzuat ve komisyon üyeleri Etik Kurul websitesinde⁴⁰ paylaşılmıştır, ancak Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Koruma ve Destek Komisyonu Yönergesi dışında adalete erişim ve psikolojik desteğe dair içerik bulunamamıştır.

Diploma, Sertifika, Geçici Mezuniyet ve Diğer Belgelerin Düzenlenmesine İlişkin Yönergesinde isim değişikliği durumunda izlenecek yollara bakıldığında öğrencinin talebine göre belgelerin düzenlendiği, diploma hazırlanmış veya teslim edilmişse değişikliklerin diplomanın arka yüzüne tarih ve açıklama yazılarak teslim edileceği belirtilmiştir.

Hacettepe Üniversitesi, LGBTİ+ odaklı çalışma yürüten sivil toplum kuruluşları dışında Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA), Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Alman Uluslararası İşbirliği Kurumu (GİZ), The London School of Hygiene &

39 https://www.hacettepe.edu.tr/hakkinda/etik_degerler (Son Erişim Tarihi: 16.12.2021).

40 <http://www.etikkurul.hacettepe.edu.tr/cinseltacizsaldirikoromadestek/basvuru.php> (Son Erişim Tarihi: 16.12.2021).

Tropical Medicine (LSHTM), Research for Health Systems Strengthening in North West of Syria (R4HSSS), Research for Health and Conflict Middle East (R4HC-MENA) işbirliğiyle toplumsal cinsiyet eşitliği alanında akademik etkinlikler gerçekleştirmiştir.

11.2. LGBTİ+ Hakları Ölçeği

Araştırmaya Hacettepe Üniversitesi mensubu olan 92 öğrenci, 4 akademik personel, 1 idari personel, 2 2016 öncesi mezun ve 15 2016 sonrası mezun olmak üzere toplam 114 kişi katılmıştır. Araştırmaya katılan 114 kişiye LGBTİ+ Haklarına Erişim Ölçeğinde yer alan 19 soru yöneltilmiş ve 1-5 yanıt aralığında likert tipi sorulara katılımcıların verdikleri yanıtların analizlerinden elde edilen bulgular aşağıda gösterilmektedir. Aşağıda yer verilen bulgulara, katılımcıların verdiği yanıtların ortalamalarının 100'lük değerlere dönüştürülmesi yoluyla ulaşılmıştır.

Hacettepe Üniversitesi LGBTİ+ Haklarına Erişim Ölçeği Skorları

1	Üniversitede LGBTİ+ hakları özgürce savunulur.	40,57	Örgütlenme ve Savunuculuk	43,08
2	Üniversitede LGBTİ+ haklarına ilişkin faaliyetler özgürce gerçekleştirilir.	33,99		
3	Üniversitede LGBTİ+ temalı faaliyetler özgürce gerçekleştirilir.	34,65		
4	Üniversitede LGBTİ+ öğrenciler, LGBTİ+ haklarını savunmak için bir araya gelebilir.	54,39		
5	Üniversitede LGBTİ+'lar, öğrenci toplulukları bünyesine örgütlenebilir.	64,47		
6	Üniversitede Onur Yürüyüşü özgürce düzenlenebilir.	21,27		
7	Öğrenci toplulukları içerisinde LGBTİ+'lar kendilerini özgürce ifade edebilirler.	52,19		
8	Derslikler LGBTİ+'lar için güvenlidir.	50,44	Güvenli Alan	46,13
9	Ortak kullanım alanları (örn. kafeterya, kantin, kütüphane, çalışma salonları, laboratuvarlar, yemekhaneler, spor tesisleri ve benzeri sosyalleşme alanları gibi) LGBTİ+'lar için güvenlidir.	47,59		
10	İdari binalar LGBTİ+'lar için güvenlidir.	40,35		
11	Üniversite yönetimi LGBTİ+ hakları konusunda bilgi sahibidir.	18,42	Üniversite Mensuplarının Algı ve Tutumu	21,67
12	İdari personel LGBTİ+ hakları konusunda bilgi sahibidir.	21,71		
13	Üniversite güvenlik görevlileri LGBTİ+ hakları konusunda bilgi sahibidir.	13,82		
14	Üniversite yönetimi öğrencilerle iletişim kurarken toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetir.	26,97		
15	İdari personel öğrencilerle iletişim kurarken toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetir.	28,73		
16	Üniversite güvenlik görevlileri öğrencilerle iletişim kurarken toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetir.	20,40		
17	Öğrenciler LGBTİ+ hakları konusunda bilgi sahibidir.	57,24	Akran Davranışları	59,21
18	Öğrenciler kendi aralarında iletişim kurarken toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetir.	56,36		
19	Arkadaş ortamında LGBTİ+'lara dair meseleler, olumlu bir atmosferde konuşulur.	64,04		
			TOPLAM	42,52

Yukarıdaki tabloda görülebileceği gibi Hacettepe Üniversitesi mensupları üniversitede örgütlenme imkanları ile ilgili LGBTİ+ Haklarına Erişim Ölçeğinin 7 sorudan oluşan Örgütlenme ve Savunuculuk alt boyutuna 43,08, üniversitenin LGBTİ+'lar için güvenli olması ile ilgili 3 sorudan oluşan Güvenli Alan alt boyutuna 46,13, üniversite mensuplarının LGBTİ+'lara karşı düşünce ve davranışları ile ilgili 6 sorudan oluşan Üniversite Mensuplarının Algı ve Tutumu alt boyutuna 21,67, ve son olarak akranlarının LGBTİ+ öğrencilere karşı tutumunu ölçen 3 sorudan oluşan Akran Davranışları alt boyutuna 59,21 puan olarak hesaplanmış yanıtlar vermişlerdir. Ölçekte yer alan sorulara verilen yanıtlar sonucunda Hacettepe Üniversitesi için toplam skor 42,52 olarak hesaplanmıştır.

11.3. LGBTİ+'lara Yönelik Ayrımcılık Ölçeği

Hacettepe Üniversitesi LGBTİ+'lara Yönelik Ayrımcılık Ölçeği Skorları

1	Üniversite içerisinde LGBTİ+'lar sözlü şiddete maruz bırakılmazlar.	39,00	Şiddet	45,25	TOPLAM	46,25
2	Üniversite içerisinde LGBTİ+'lar fiziksel şiddete maruz bırakılmazlar.	56,00				
3	Üniversite içerisinde LGBTİ+'lar psikolojik şiddete maruz bırakılmazlar.	32,75				
4	Üniversite içerisinde LGBTİ+'lar cinsel tacize maruz bırakılmazlar.	53,50				
5	Üniversite içerisinde ayrımcılığa uğrayan LGBTİ+'lar bunu rahatça ifade edebilir.	48,00	Akademik Faaliyetler	53,75		
6	Dersler sırasında dersi veren öğretim elemanı toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetir.	53,75				
7	Dersler sırasında öğrenciler toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetir.	54,75				
8	Ders içerikleri toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetir.	50,50				
9	Derslerde LGBTİ+'lar ayrımcılığa uğramaz.	54,50				
10	Ders dışı akademik faaliyetlerde (seminer, çalıştay, atölye vb.) LGBTİ+'lar ayrımcılığa uğramaz.	54,75				
11	Üniversitede LGBTİ+'lar akademik personelle iletişim kurarken eşit muamele görür.	54,75				
12	Üniversitede LGBTİ+'lar öğrencilerle iletişim kurarken eşit muamele görür.	58,00				
13	Yurtlarda LGBTİ+'lar ayrımcılığa maruz bırakılmazlar.	31,00	Barınma	32,75		
14	Yurtlarda LGBTİ+'lar yurt yönetimiyle iletişim kurarken eşit muamele görür.	31,25				
15	Yurtlarda LGBTİ+'lar yurt personeliyle iletişim kurarken eşit muamele görür.	31,50				
16	Yurtlarda LGBTİ+'lar yurttan kalan öğrencilerle iletişim kurarken eşit muamele görür.	37,00				

Yukarıdaki tabloda görülebileceği gibi Hacettepe Üniversitesi mensupları üniversitede LGBTİ+'ların şiddete maruz bırakılmaları ile ilgili 4 sorudan oluşan LGBTİ+'lara Yönelik Ayrımcılık Ölçeği, Ayrımcılık: Şiddet alt boyutuna 45,25, akademik faaliyetler sırasında ayrımcılığa maruz bırakılma ile ilgili 8 sorudan oluşan Ayrımcılık: Akademik faaliyetler alt boyutuna 53,75 ve öğrencilerin yurtlarda ayrımcılığa maruz bırakılmaları ile ilgili 4 sorudan oluşan Ayrımcılık: Barınma alt boyutuna 32,75 puan olarak hesaplanmış yanıtlar vermişlerdir. Ölçekte yer alan sorulara verilen yanıtlar sonucunda Hacettepe Üniversitesi için toplam skor 46,25 olarak hesaplanmıştır.